

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

dać jasne autorowi

~~XXXXXXXXXX~~
000001
Egz. Nr

Temat: ANALIZA WPŁYWU NOCY NA ORGANIZACJĘ
I PROWADZENIE OBRONY PRZEZ PUŁK

029598

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI NAUCZELNICZEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. Broni Karola Świerczewskiego

029598

Praca indywidualna
por. Bolesław BALCEROWICZ

29598

WARSZAWA

1970

8

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

Im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

dać jawnie autorowi

~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr 000001

**Temat: ANALIZA WPŁYWU NOCY NA ORGANIZACJĘ
I PROWADZENIE OBRONY PRZEZ PUŁK**

029598

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. Karola Świerczewskiego

029598

Praca indywidualna
por. Bolesław BALCEROWICZ

29598

WARSZAWA

1970

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. generała Karola ŚWIERCZEWSKIEGO

Przeł. prot. 12351. /

por. Bolesław Balcerowicz

ANALIZA WPŁYWU NOCY NA ORGANIZACJĘ

I PROWADZENIE OBRONY PRZEZ PUŁK

/praca roczna/

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENE
im. gen. broni K. Świerczewskiego
29598

WARSZAWA

m a j

1970 r.

S P I S T R E Ś C I

=====

strona

I. <u>Noc jako warunek szczególny działań bojowych</u>	3
- problem przezwyciężenia negatywnego wpływu nocy	
II. <u>Cechy specyficzne wykorzystania sił i środków w ugrupowaniu obronnym pułku w nocy.</u>	5
1. Bataliony piechoty I rzutu	
2. Bataliony piechoty II rzutu	
3. Batalion czołgów	
4. Artyleria	
5. Kompania saperów	
6. Kompania rozpoznawcza	
7. Pluton chemiczny	
8. Pluton ochrony sztabu i regulacji ruchu	
9. Tyły pułku.	
III. <u>Cechy specyficzne pracy dowódcy i sztabu pułku podczas analizy zadania, oceny położenia i organizacji obrony w nocy.</u>	10
1. Analiza zadania	
2. Ocena położenia	
3. Rekonesans	
4. Decyzja	
5. Postawienie zadań bojowych	
6. Organizacja współdziałania.	
IV. <u>Problemy zabezpieczenia bojowego działań</u>	17
1. Rozpoznanie	
2. Ubezpieczenie	
3. Maskowanie	
4. Obrona przed bronią masowego rażenia	
5. Obrona przeciwlotnicza	
6. Zabezpieczenie inżynieryjne	
7. Zabezpieczenie tyłowe	
8. Zabezpieczenie przeciwpożarowe.	
V. <u>Specyficzne cechy dowodzenia w nocy</u>	22
VI. <u>Zagadnienie oświetlenia terenu</u>	23
1. Przyrządy noktowizyjne	
2. Środki oświetlające.	
VII. <u>Prowadzenie działań obronnych w nocy</u>	24
1. Opanowanie i umocnienie dogodnej do obrony rubieży/rejonu/.	
2. Odparcie nieprzyjaciela przed przednim skrajem.	
3. Walka z nieprzyjacielem, który wdarł się w głąb obrony.	
<u>Z a k o ń c z e n i e .</u>	28

I. NOC JAKO WARUNEK SZCZEGÓLNY DZIAŁAŃ BOJOWYCH

=====

Zasadniczym czynnikiem wyróżniającym działania nocne są ciemności. Na działania bojowe wojsk w nocy w sposób zasadniczy wpływają dwa podstawowe czynniki: gwałtowne zmniejszenie się widoczności oraz biologiczne oddziaływanie ciemności na organizm ludzki.

Noc zapewnia bardziej skrytość działań i zaskoczenie przeciwnika. Mimo stosowania różnego rodzaju środków oświetlających, środków noktowizyjnych i podsłuchu w przypadku skutecznego maskowania i dezinformacji przez przeciwnika wszystko co się dzieje nocą jest bardziej skutecznie osłaniane aniżeli dniem. Na działania nocne wywierają duży wpływ biologiczne właściwości organizmu ludzkiego. Sytuację bojową w nocy widzi się w formie zniekształconej. Deformacja otaczających przedmiotów i trudność orientacji w sytuacji bojowej zmuszają do maksymalnego wyłączenia wzroku i słuchu przez co wzrasta napięcie nerwowe.

Te czynniki powodują ujemne skutki w samopoczuciu oraz szybkie zmęczenie żołnierzy. W psychice człowieka leży strach przed nieznanym, wyolbrzymiając niebezpieczeństwo przy ciemnościach i zmęczeniu znacznie łatwiej wpada w panikę.

Do zwalczania senności w nocy potrzebna jest silna wola, duże napięcie fizyczne i moralne wskutek czego poważnie zmniejsza się zdolność żołnierzy do działania.

W nocy wielokrotnie wzrasta wrażliwość wzroku na światło.

Ostre oświetlenie oslepia ludzi i na jakiś czas pozbawia ich zdolności do rozróżniania przedmiotów oraz orientacji w terenie.

Oślepienie "klasycznymi" środkami jest stosunkowo mało niebezpieczne. Natomiast duże niebezpieczeństwo stanowi osłepienie wojsk promieniami świetlnymi podczas wybuchów jądrowych.

Promienie świetlne mogą uszkodzić przyrządy i celowniki optyczne. Dotychczas nie ma jeszcze środków technicznych umożliwiających skuteczną osłonę wzroku przed oddziaływaniem promieniowania świetlnego.

Problem przezwyciężenia negatywnego wpływu nocy:

a/ Negatywny wpływ nocy na organizm ludzki można rozwiązać przez szerokie stworzenie preparatów medycznych, szczególnie do zwalczania zmęczenia, zwiększenia aktywności organizmu i adaptacji wzroku.

Adaptację wzroku można wyrabiać przez specjalny trening. Efektywność działań wojsk w nocy wymaga specjalnego przygotowania wojsk do działań w ciemnościach. Częste treningi nie usuną całkowicie ujemnego wpływu ciemności na psychikę żołnierzy ale pomogą oswoić się z ciemnościami i przezwyciężyć reakcje psychiczne i fizyczne organizmu.

b/ Negatywny wpływ ciemności na działania bojowe wojsk zmniejsza się stosując odpowiednie środki oświetlające.

Środki te mogą być różnorodne. Najbardziej rozpowszechnione są pociski świetlne, granaty, saperskie miny sygnalizacyjne, pociski oświetlające i bomby lotnicze oraz reflektory.

W celu zmniejszenia wpływu ciemności szerokie zastosowanie mają środki noktowizyjne.

Istnienie środków sztucznego oświetlenia terenu, przyrządów noktowizyjnych ułatwi prowadzenie działań bojowych. Niemniej jednak nawet przy obecnym nasyceniu nimi wojsk ciemności nocne wywierają poważny wpływ na użycie różnych rodzajów broni i sprzętu bojowego.

Nawet przy masowym użyciu środków oświetlających działanie bojowe wojsk nocą będzie zasadniczo swym charakterem różnić się od działań dziennych. Aby zmniejszyć w określonym stopniu wpływ nocy na prowadzenie działań bojowych przed wojskami stoi problem organizacji szeregu przedsięwzięć w poważnym stopniu absorbujących siły i środki oddziałów.

II. CECHY SPECYFICZNE WYKORZYSTANIA SIŁ I ŚRODKÓW
=====

W UGRUPOWANIU OBRONNYM PUŁKU W NOCY.
=====

Ugrupowanie bojowe pułku zależy od warunków w jakich pułk przechodzi do obrony, charakteru zadania i decyzji dowódcy pułku. Podczas organizacji obrony nocą, bądź gdy spodziewane jest natarcie przeciwnika w nocy rola poszczególnych elementów ugrupowania; sił i środków pułku będzie nieco się różniła aniżeli ich rola w działaniach dziennych.

Natarcie pododdziałów przeciwnika w nocy nosić będzie cały szereg cech specyficznych, które należy wziąć pod uwagę ugrupowując pododdziały, wykorzystując najlepiej siły i środki.

O ile w warunkach dziennych jako prawidłowość należy przyjąć tendencję stosowania manewru i unikanie w miarę możliwości czołowego ataku przez nacierającego - o tyle w nocy zasada ta napotka na cały szereg problemów wykonawczych. Manewr w warunkach nocnych w czasie rozwijania przez przeciwnika natarcia będzie bardzo trudny do zrealizowania. Z drugiej strony jednak i tak manewr czołowy nocą ma w stosunku do analogicznego działania w dzień znacznie większe szanse powodzenia.

Nie znaczy to, że niemożliwe jest uderzenie na skrzydła i tyły. Jest ono co prawda trudniejsze do zrealizowania, ale ich efektem może być łatwe wywołanie paniki wśród stanu osobowego broniących się.

Wprowadzenie do walki kolejnych sił przeciwnika /szczególnie większych - od batalionu wzwyż/ będzie bardzo trudne do realizacji i należy sądzić że ugrupowanie wojsk nacierających w nocy będzie dość płytkie, jego I rzut będzie stosunkowo silny.

Nocą można się spodziewać stosowanego na szeroką skalę natarcia drobnych pododdziałów przez przenikanie i uderzenia ich od tyłu razem z nacierającymi od czoła wojskami.

Kolejnym momentem rzutującym na rozmieszczenie, wykorzystanie sił i środków pułku są dane taktyczno-techniczne sprzętu wykorzystywanego także w działaniach dziennych jak i sprzętu wykorzystywanego tylko do walk w nocy. Nad wpływem tych czynników zastanowię się podczas szczegółowszego omawiania charakterystyki poszczególnych pododdziałów oraz ich najcelowszym ugrupowaniu.

1. Bataliony piechoty zmotoryzowanej broniące się w I rzucie pułku organizują obronę rejonu o takich samych rozmiarach jak w dzień. O ile jednak w dzień kontrataki organizowane będą przez batalion w swoim rejonie obrony dość rzadko - to podczas organizacji i prowadzenia walki obronnej w nocy celowym będzie planowanie i wykonywanie kontrataków siłami od wzmocnionego plutonu począwszy. Bataliony I rzutu powinny szeroko organizować tak obronę, by przed natarciem przeciwnik nie zorientował się o rozmieszczeniu pododdziałów, a szczególnie o przebiegu przedniego skraju. W tym celu oprócz wzmocnionego systemu ubezpieczeń i maskowania /o czym szerzej w rozdziale IV/ należy organizować rubież pozorując przedni skraj. Przedpole oświetlać winien batalion swoimi środkami na podstawie osobnego sporządzonego przez sztab pułku planu oświetlenia. W tym celu wykorzystuje artyleryjskie i moździerzowe pociski oświetlające, pozycyjne miny oświetlające, rakiety oświetlające znajdujące się na wyposażeniu piechoty, środki noktowizyjne oraz poprzez pożary.

Problemem dużej wagi dla batalionu I rzutu będzie utrzymanie łączności i współdziałania z sąsiadami. Dlatego należy organizować w lukach dodatkowo gniazda oporu, bądź dodatkowo zwrócić szczególną uwagę na oświetlenie luk i skrzydeł.

Znacznie szersze zastosowanie niż w dzień będzie miała obrona w oparciu o przeciwstoki, ze względu na to że w ciemnościach odwrotnie niż w dzień - lepsze warunki obserwacji są w dolinach gdzie obserwację łatwiej prowadzi się na tle horyzontu.

2. Batalion broniący się w II rzucie pułku mimo, że będzie organizował obronę bez styczności z przeciwnikiem, ze względu na możliwe przenikanie przeciwnika organizować powinien ubezpieczenie i przynajmniej częściowo obsadzić nakazaną rubież obrony. Jeżeli w działaniach w dzień do wykonania kontrataku potrzebny jest odpowiedni stosunek sił, to nocą mając do wyboru obsadzenie kolejnej rubieży lub kontratak sądzę, że nieomal zawsze korzystniejszym będzie wykonanie kontrataku. Niewielkie nawet siły użyte do kontrataku, mogą zostać subiektywnie przecenione przez nacierające wojska. Przejście do obrony przez nacierającego stworzy czynnik, który w jego szeregach może stworzyć warunki do przeceny nieprzyjaciela a nawet paniki.

Celowym byłoby wzmocnić piechotę II rzutu czołgami, których

użycie w nocy oprócz normalnych zalet odgrywa poważną rolę psychologiczną. Jeżeli w dzień nie stosuje się zazwyczaj kontrataków częściami to prowadząc walkę obronną w nocy takie działania drugich rzutów będzie często praktykowane. Siłami II rzutu pułku celowym jest wzdłuż dróg i możliwych kierunków natarcia przeciwnika organizować system zasadzek.

3. Batalion czołgów. Ze względu na dobre wyposażenie czołgów w urządzenia noktowizyjne ich różnica w działaniach dziennych a działaniach nocnych jest w poważnym stopniu niwelowana. Noktowizor mechanika-kierowcy zapewnia widoczność do 65 m, dowódcy czołgu do 600 m. Należy przyjąć, że część czołgów będzie przydzielona batalionom piechoty I rzutu, gdzie będą wykorzystywane do wzmocnienia obrony ppanc bądź do kontrataków. Pozostała część bcz powinna być wykorzystana jako II rzut pułku. Tymi siłami należy organizować kilka kierunków kontrataków, rubież obronną, zasadzki czołgowe oraz rubieże ogniowe czołgów.

W warunkach nocnych celowe jest przydzielanie czołgom piechoty oraz kontrataki częściami drugiego rzutu. Komplikuje się co prawda w tych warunkach współdziałanie, ale zachowana będzie zasada najlepszego wykorzystania sił i środków.

4. Artyleria. Noc stwarza szczególne trudności dla artylerii w prowadzeniu ognia z zakrytych SO, oraz właściwego umiejscowienia ognia względem położenia własnych wojsk. Utrudnione jest bardzo poważnie przygotowanie topograficzne oraz obserwacja własnego ognia. Powstają trudności związane ze zmianą SO. Oprócz normalnych zadań wykonywanych przez artylerię dochodzi zadanie oświetlenia terenu. Zcentralizowane dowodzenie i kierowanie ogniem może napotkać na duże trudności. W miarę możliwości należy decentralizować dowodzenie artylerią. Zastrzegam się, że ta uwaga dotyczy przede wszystkim artylerii dywizyjnej /ze względu na to, że pułk dysponuje niewielką jej ilością/. Przy wykorzystaniu artylerii ppanc należy wziąć pod uwagę fakt, że środki te nie mogą być wykorzystane w pełni, ich możliwości strzelania na wprost są dość znacznie ograniczone widocznością. Celownik nocny typu APN-2 do 85 mm armaty umożliwia obserwację tylko do 800 m.

Ze względu na fakt, że natarcie przeciwnika w nocy będziemy starali się zatrzymać w rejonach obrony batalionów pierwszego rzutu, i na zmniejszony zasięg środków ppanc - rubieże ppanc powinny być zorganizowane bliżej przedniego skraju niż w dzień.

5. Wzmocnienia pododdziałami inżynieryjnymi dywizji raczej nie należy oczekiwać, mimo że przed ksap pułku stoi przy organizacji działań nocnych cały szereg dodatkowych zadań. W dziedzinie zabezpieczenia drogowego dodatkowe trudności będą występowały przy oznakowaniu dróg. Kwestię tę częściowo rozwiązuje organizowanie posterunków regulacji ruchu. Ciemności natomiast sprzyjają skrytemu stawianiu zapór minowych przed przednim skrajem. Pola minowe stawiane w głębi obrony powinny być nie tylko oznakowane ale także strzeżone, aby nie dopuścić do strat we własnych wojskach. Czas potrzebny na wykonanie prac minerskich powinien ulec skróceniu, gdyż nawet mało maskowane pola minowe i grupy min w nocy spełniają swoje zadanie. Z drugiej jednak strony ze względów, które wymieniłem w rozdziale I, czas uzyskany na niezupełnym maskowaniu zostanie wyrównany. Dlatego kalkulacje czasowe do prac minerskich należy przyjąć takie same jak w dzień. Ze względu na dużą ilość różnorodnych zadań większość prac inżynieryjno-saperskich w bp będzie wykonywana siłami piechoty /lub innych rodzajów wojsk/.

6. Kompania rozpoznawcza będzie używana na ogólnych zasadach, przy czym powinna wzrosnąć aktywność organów rozpoznawczych. Nocą są bez porównania większe możliwości przenikania drobnych grup rozpoznawczych na tyły przeciwnika. Wykorzystanie kompanii całością bądź w większych grupach jest w nocy niecelowe.

7. Pluton chemiczny. Ze względu na fakt, że użycie broni chemicznej przez przeciwnika będzie związane z szeregiem trudności szczególnie z dokładnym określeniem celu - rozpoznanie skażeń organizowane przez pluton chemiczny powinno skupić się na określonych rejonach, rubieżach na których możliwe jest użycie ST. Rozpoznanie skażeń w rejonach obsadzonych przez wojska powinno być organizowane siłami ogólnowojskowymi. Zabiegi specjalne organizować się powinno na ogólnych zasadach.

8. Szczupłość stanu osobowego plutonu ochrony i regulacji ruchu wobec zwielokrotnionych na czas nocy zadań wymaga zaangażowania dodatkowych sił. SD szczególnie w nocy narażone jest na oddziaływanie grup dywersyjnych przeciwnika - stwierdzenie tego faktu wymaga zwiększenia sił i środków przeznaczonych do ochrony. Ze względu na trudności w orientacji w terenie wymagana jest sprawna i w większej ilości punktów organizowana regulacja ruchu. Dodatkowo należy przewidzieć oddziaływanie na posterunki ruchu grup dywersyjnych nieprzyjaciela, dezorganizację przez niego ruchu wojsk. W związku z tym konieczna jest częsta kontrola posterunków, elastyczne nimi kierowanie i odpowiednie zabezpieczenie. Oprócz zabiegów organizacyjnych wymaga to dodatkowych sił i środków.

9. Przygotowując tyły do pracy w nocy należy wziąć pod uwagę, fakt możliwości częstego błędzenia. Regulacja ruchu tego problemu nie rozwiąże ze względu na szczupłość sił i środków. Dowódców kolumn zaopatrujących pododdziały należy wyposażyć w mapy i w miarę możliwości dobrze poinformować o istniejącej sytuacji. Przy rozmieszczaniu tyłów należy zwrócić uwagę na fakt, że rozmieszczanie ich w lasach naraża je na oddziaływanie grup dywersyjnych. W ogóle rejon tyłów w nocy powinien być ochraniały większą ilością sił i środków. Kolumnom z zaopatrzeniem należy przydzielać ochronę.

III. CECHY SPECYFICZNE PRACY DOWÓDCY I SZTABU PODCZAS
=====

ANALIZY ZADANIA, OCENY POŁOŻENIA I ORGANIZACJI OBRONY
=====

W NOCY.
=====

Styl pracy dowódcy sztabu pułku podczas organizacji obrony pułku w nocy na ogół nie będzie odbiegał od ogólnie przyjętego w konkretnym sztabie pułku. Szczególnej roli nabiera zbieranie wiadomości o położeniu i sytuacji od podległych pododdziałów. Wiadomości tych należy żądać od pododdziałów częściej i kontrolować ich prawdziwość. Dlatego należy przewidywać, że dowódca częściej niż w dzień osobiście lub przez oficerów sztabu będzie wyjeżdżał do pododdziałów.

Planowanie walki w nocy wymaga bardziej wszechstronnych i drobiazgowych przemyśleń. Ze względu na zmęczenie, niejasną sytuację oraz drobiazgowo planowanie - obciążenie oficerów sztabu będzie dużo większe.

Szczególną rolę odgrywa w nocy praca partyjno-polityczna. O roli czynnika moralnego w nocy można napisać odrębną pracę. Sekcja polityczna wspólnie ze sztabem winna drobiazgowo opracować plan przedsięwzięć partyjno-politycznych. Obecność dowódcy lub oficerów cieszących się wśród żołnierzy autorytetem może zapobiec załamaniom morale, a nawet panice. Nocą trzeba się bać mniej przeciwnika niż paniki we własnych szeregach.

1. Analiza zadania:

W analizie zadania jako część zdecydowanie specyficzna jest uwzględnienie przez dowódcę pułku, jaka część zadania będzie wykonywana w okresie dnia, a jaka w nocy i w związku z tym wynikające wnioski. Pozostałe elementy analizy zadania nie różnią się w sposób zasadniczy od ogólnie przyjętych. Na podstawie wniosków z analizy zadania dowódca wydaje zarządzenia wstępne. Jeżeli w dzień pułk w zasadzie przechodzi do obrony w takim ugrupowaniu w jakim nacierał, to nocą są większe możliwości dokonania przegrupowań pod osłoną ciemności. Ze względu na duże trudności organizacyjne należy dążyć przy przegrupowaniach do maksymalnej prostoty. Sądzę, że zarządzenia dotyczące przegrupowań powinny w zasadzie /jeśli pozwoli czas/ być wydawane raczej dopiero po ocenie położenia i dokładnej ich organizacji.

2. Ocena położenia

Upewniszy się na czym polega zadanie, dowódca pułku ze sztabem dokonuje oceny położenia, aby gruntownie poznać sytuację, w której to zadanie będzie wykonywane.

Nieprzyjaciel. Warunki nocy stwarzają cały szereg specyficznych cech wywierających duży wpływ na wnioskowanie oceny nieprzyjaciela. Liczyć się bowiem należy, że posiadane przez nas dane o nieprzyjacielu mogą być o wiele mniej dokładne niż w dzień ze względu na ograniczenie możliwości szeregu sposobów i rodzajów rozpoznania. Przede wszystkim powstanie istotna trudność w dokładnej ocenie rozmieszczenia sił przeciwnika i to nawet tych, które znajdują się w bezpośredniej styczności. Zasadniczą trudnością jest właściwe wnioskowanie dotyczące celów natarcia, jego skali, ilości sił i środków jakich nieprzyjaciel może użyć bądź już używa.

Istnieje duża trudność w analizowaniu przesłanek sygnalizujących zamiary nieprzyjaciela. Większa swoboda manewru w nocy, duże możliwości dezinformacji mogą spowodować nieprawidłową ocenę przeciwnika.

Ocenę przeciwnika należy przeprowadzić w oparciu o możliwe działania nieprzyjaciela w nocy. Należy przyjąć, że przeciwnik organizując natarcie w też trudnych dla niego warunkach starał się będzie dążyć maksymalnie do prostoty. Ze względu na trudności we współdziałaniu i utrzymaniu kierunków natarcia będzie rozwijał wzdłuż dróg i charakterystycznych kierunków .

Skomplikowanych manewrów oraz wprowadzenia większej ilości świeżych sił raczej się nie należy spodziewać.

Bardzo możliwe natomiast jest szerokie stosowanie przez nieprzyjaciela przenikania drobnych pododdziałów, których działanie będzie skoordynowane z wojskami nacierającymi od czoła. Biorąc pod uwagę czynniki dezinformujące należy do oceny przeciwnika podchodzić bardziej ostrożnie. Z różnic w organizacji i prowadzenia natarcia przez nieprzyjaciela w nocy, oprócz normalnych wniosków odnośnie organizacji obrony pułku wynikają różnice w organizacji obrony przez pułk w nocy:

- wzrasta rola rozpoznania;
- należy dążyć do tego aby wprowadzić nieprzyjaciela w błąd odnośnie przebiegu przedniego skraju;

- II rzuty, odwody i inne elementy ugrupowania w głębi rozmieszczać nieszablonowo - w ten sposób dezorientować przeciwnika;
- organizacja oświetlenia przedpola jest rzeczą zasadniczej wagi;
- przywiązywać obronę do charakterystycznych kierunków terenowych.

Ocena wojsk własnych: Najistotniejszym specyficznym elementem oceny sił własnych jest możliwie dokładne uwzględnienie stanu moralno-politycznego pododdziałów. Jak wskazywałem poprzednio czynnik psychologiczny odgrywa w działaniach nocnych zasadniczą rolę. Jeżeli stan moralny poszczególnych pododdziałów nawet nie różni się specjalnie to i tak dowódca na podstawie oceny ma możliwość wyboru sposobu rozegrania walki obronnej. Ocena stanu moralno-politycznego będzie polegała na ocenieniu ogólnego stanu oraz przygotowania /wyszkolenia/ pododdziałów do walki w nocy. Pododdziały wypoczęte, doświadczone należy używać do zadań najtrudniejszych. Należy się liczyć, że wśród żołnierzy pododdziałów, które poniosły duże straty np. od uderzeń jądrowych lub chemicznych wystąpi obniżenie ducha bojowego. Istotne znaczenie posiada położenie pododdziałów w poprzednim okresie. Dodatkowym, zupełnie specyficznym elementem oceny sił własnych jest uzmysłowienie sobie możliwości oświetlenia terenu i osłepienie nieprzyjaciela. Ścisły z tym związek posiada problem zaopatrzenie wojsk w materiały niezbędne do prowadzenia walki w nocy.

W wyniku oceny sił własnych dowódca określa: sposób i czas dokonania przegrupowań pododdziałów, ugrupowanie bojowe, podział sił i środków, zadania dla batalionów i dodatkowo sposób oświetlenia terenu.

Ocena terenu. Niektóre elementy terenu wykazują cechy specyficzne w warunkach nocnych. Przede wszystkim należy przewartościować pojęcie terenu dominującego. W dzień dominują zawsze wzgórza, w nocy natomiast ze względu na zmienione warunki widoczności rolę dominującą spełniają doliny i zagłębienia terenowe. Istotne jest określenie przedmiotów na podstawie których przy oświetleniu możliwa jest orientacja w terenie. Głównie należy do nich zaliczyć: skraje lasów, zagajniki, zabudowania,

strumienie oraz charakterystyczne przedmioty. Przy ocenie możliwości pokonania terenu przez nacierającego oraz własnych kontratakujących pododdziałów należy przyjąć, że niektóre elementy terenu dostępne w dzień w ciemnościach mogą poważnie opóźniać ruch. Nawet łatwe do pokonania w dzień niewielkie bagna, łąchy piaszczyste, nasypy, wąwozy, zakrzaczenia oraz rowy odwadniające w nocy mogą być trudno pokonywalne. Szczególną uwagę należy zwrócić na fakt, że niektóre elementy pokrycia terenu mogą być z powodzeniem wykorzystane do oświetlenia terenu. Dlatego należy dążyć do takiego rozmieszczenia wojsk - aby na przedpolach znajdowały się łatwopalne zabudowania, stogi słomy /siana/, zagajniki bądź lasy, które podpalone w odpowiednim momencie oświetlą atakującego przeciwnika.

Z drugiej strony należy unikać sytuacji, w której broniący może mieć za swoimi plecami pożary bezpośrednio go oświetlające.

Wnioski z oceny terenu powinny wskazywać: jakie rejony należy trwale utrzymywać, w jaki sposób maskować ugrupowanie i manewr wojsk, jak zorganizować system obserwacji nieprzyjaciela.

Absolutnie specyficzne dla nocy będzie określenie, które rejony należy oświetlać, sposób oświetlania. W nocy można dokonać nawet zmiany przedniego skraju. Po ocenie terenu można określić sposób organizowania ubezpieczeń.

Ocena sąsiadów. Ocena sąsiadów przeprowadza dowódca pułku pod kątem ich wpływu na wykonanie przez pułk otrzymanego zadania i potrzeb ścisłego z nim współdziałania. Określenie przez dowódcę pułku problemów współdziałania w nocy dodatkowo będzie obejmowało sposób oświetlenia styków i skrzydeł, uzgodnienie ogniowego zabezpieczenia luk i skrzydeł, ustalenie sygnałów rozpoznawczych. Należy przewidzieć dokładne wzajemne informowanie się o sytuacji, której nieznajomość w rejonie działań sąsiada może mieć dużo większe skutki niż w dzień - szczególnie dotyczy to samopoczucia stanów osobowych skrzydłowych pododdziałów. Należy dążyć do tego, by żołnierz nie miał wrażenia, że walczy z grupką kolegów w odosobnieniu.

Czas. Punktem wyjścia do oceny czasu jest bez względu na warunki nakazany przez dowódcę dywizji termin osiągnięcia gotowości obrony. Ustalając kiedy pododdziały winny otrzymać zadania bojowe, w jakim terminie nie należy dokonać przegrupowań, termin określonych prac inżynierskich - należy brać pod uwagę, że czas całego

szeregu czynności i przedsięwzięć znacznie się wydłuży. Dlatego należy stawiać zadania z większym wyprzedzeniem niż w dzień.

Ocena warunków meteorologicznych. Nie jest obojętnym czy działania będą prowadzone przy niebie bezchmurnym czy podczas dużego zachmurzenia. Niebo zasnuwane chmurami, szczególnie nisko położonymi potęguje ciemności; przy występowaniu zamglenia i opadów może spowodować dodatkowe trudności przy oświetleniu terenu. Wywiera to wpływ na skuteczność technicznych środków i sposoby ich użycia. W okresie wiosennym i jesienią mogą występować przymrozki powodujące gołoledź, co ma duże znaczenie w określaniu możliwości czasowych ruchu wojsk.

Suma wniosków wyciągniętych z analizy zadania i oceny położenia stanowi podstawę do powzięcia decyzji jeśli jednak sytuacja pozwala, to przed lub po podjęciu decyzji może być przeprowadzony rekonesans.

3. Rekonesans.

Podczas rekonesansu dowódca ostatecznie ustala i rozstrzyga wszystkie te problemy, co do których rozwiązanie z mapy nie daje pewności, że wnioski wyciągnięte z oceny położenia są słuszne. Sądzę, że rekonesans mimo warunków nocnych winien przeprowadzać dowódca lub grupa oficerów. Takie problemy jak wybór rubieży przedniego skraju, organizacja oświetlenia, wykorzystanie do obrony przeciwstoków, uzmysłowienie sobie warunków współdziałania wymagają osobistej obecności dowódcy pułku w szeregu punktach rejonu obrony. Organizując rekonesans w nocy nie wystarczy przygotować 2-3 punktów pracy jak w dzień. Ze względu na ograniczoną widoczność ilość punktów pracy wzrośnie dwu- i więcejkrotnie. Punkty pracy należy wyposażyć w środki noktowizyjne, obserwacyjne i na czas pracy grupy rekonesansowej odpowiednio zorganizować oświetlenie terenu. Należy przyjąć że rekonesans powinien być przeprowadzony w wielu rejonach.

4. Decyzja.

W rezultacie analizy zadania i oceny położenia oraz rekonesansu dowódca pułku podejmuje decyzję. Oprócz zamiaru walki, zadań bojowych dla poszczególnych pododdziałów, organizacji dowodzenia winien określić sposób oświetlania terenu.

Zamiar walki w nocy powinien być szczególnie nieskomplikowany. Decyzja powinna być rozpracowana do najdrobniejszych szczegółów i doprowadzona do wykonawców. Szczególną uwagę należy przywiązywać do utrzymania tajemnicy.

5. Postawienie zadań bojowych.

Dowódca pułku stawia zadania bojowe wykonawcom bezpośrednio ustnie / najczęściej podczas rekonesansu/ rzadziej przez oficerów sztabu lub przy pomocy technicznych środków łączności. Sposób stawiania zadań uzależniony jest jak zwykle od czasu. Stawiając zadania wykonawcom oprócz zwykłych elementów przyjętych w regulaminach wskazuje sposób oświetlenia oraz organizacji pozornych punktów oporu. Łącznie z zadaniami bojowymi lub bezpośrednio po nich winien dać w miarę możliwości wyczerpujące wytyczne do współdziałania a z zasady osobiście organizować współdziałanie po podjęciu przez dowódców batalionów decyzji do obrony.

6. Organizacja współdziałania.

Dowódca powinien dążyć do tego, aby przeprowadzić organizację współdziałania w takim czasie, który pozwoli podwładnym zorganizować współdziałanie w swoich pododdziałach. Warunki nocne bowiem wymagają organizacji współdziałania w sprawach bardzo szczegółowych, mających istotne znaczenie dla powodzenia walki. Należy doprowadzić do takiego stanu, który umożliwia uniknięcie pomieszania się pododdziałów, pomylenia kierunków działania, nieskoordynowanego ognia artylerii z działaniem piechoty i czołgów. Poprzez ustalenie znaków rozpoznawczych, dobrą wzajemną znajomość położenia, ścisłe rozgraniczenie rejonów i kierunków działania oraz stosowanie innych zabiegów można nie dopuścić do starć samobójczych.

Reasumując przy organizacji współdziałania należy skoordynować szczegółowo:

- 4 - system zachowania kierunków kontrataków, wyznaczenie pozorów świetlnych;
- system oświetlenia terenu z celami działania wojsk i sposobami ich osiągnięcia;
- działań piechoty i czołgów ze środkami wspierającymi;

- przedsięwzięcia w zakresie wymiany informacji między pododdziałami;
- dokładne i na czas informowanie sztabów o położeniu pododdziałów;
- określenie znaków rozpoznawczych, zapoznanie z nimi stanu osobowego;
- sposób przejścia z działań nocnych do dziennych.

W miarę możliwości dowódca pułku rozstrzyga jak najwięcej zagadnień w terenie. Organizując współdziałanie na czas walki nocą należy liczyć się z możliwością dalszej doraźnej organizacji współdziałania w toku walki. Należy stwierdzić, że organizowanie doraźnie w toku walki współdziałania będzie napotykało w praktycznej realizacji na poważne trudności. W wypadku zerwania wskutek oddziaływania nieprzyjaciela współdziałania wewnątrz pułku i na zewnątrz należy dążyć aby w miarę możliwości odtwarzając je trzymać się pierwotnej koncepcji. Brak współdziałania jest jedną z przyczyn niepowodzenia, która szczególnie w nocy może być przyczyną nader częstą.

Uogólniając należy przyjąć, że współdziałanie organizowane będzie przez dowódcę pułku na ogólnych zasadach z uwzględnieniem problemów, które powyżej omówiłem.

IV. PROBLEMY ZABEZPIECZENIA BOJOWEGO DZIAŁAŃ.

=====

Zabezpieczenie bojowe działań w nocy nabiera szczególnej wagi. Organizacja rozpoznania, ubezpieczenia, opbmar, maskowanie wymaga szeregu dodatkowych analiz i przedsięwzięć. Zależność skuteczności obrony od organizacji zabezpieczenia bojowego działań nocą niewspółmiernie wzrasta. Zabezpieczenie bojowe działań w nocy charakteryzuje szereg specyficznych cech - dlatego dłużej nad tym zagadnieniem warto się zatrzymać

1. Rozpoznanie.

Ze względu na fakt, że przeciwnik nocą może wykonywać szereg skrytych przegrupowań i na zwiększone możliwości dezinformacji rola rozpoznania w nocy wzrasta. Prowadzenie rozpoznania w nocy stwarza cały szereg warunków szczególnych. W poważny sposób utrudnione jest prowadzenie obserwacji wzrokowej. Z drugiej strony ciemności pozwalają organom rozpoznawczym swobodniej poruszać się po terenie przeciwnika. Powstają sprzyjające warunki przenikania w głąb ugrupowania przeciwnika. Nocą należy organizować wypadki i zasadzki, które mają duże szanse powodzenia. Łatwiej uchwycić jeńca. Ze względu na zmniejszone możliwości obserwacji należy rekompensować organizując podsłuchy oraz większą ilość drobnych pododdziałów rozpoznawczych. Stawiając wytyczne dotyczące zabezpieczenia bojowego działań dowódca pułku powinien polecić dowódcom batalionów organizować rozpoznanie przed frontem batalionów własnymi siłami nakazując organizować podsłuchy, grupy wypadowe i grupy rozpoznawcze. Nocą należy łączyć działania rozpoznawcze z działalnością dywersyjną na tyłach i w głębi ugrupowania nieprzyjaciela dla pogłębienia warunków sprzyjających powstawaniu zamieszania i przesłanek paniki w jego szeregach. Dlatego działanie organów rozpoznawczych wymaga dokładnego i szczegółowego planowania i zgrania.

2. Ubezpieczenie.

Dążność do przenikania na tyły cechuje zarówno stronę broniącą a szczególnie nacierającą. Biorąc jeszcze pod uwagę ciemności oraz dążność przeciwnika do zaskoczenia należy na

problem ubezpieczenia w nocy zwrócić szczególną uwagę. Stąd szczególnej wagi nabiera zwiększenie ilościowe ubezpieczeń a także zorganizowanie ich wg dokładnego systemu. Zadaniem ubezpieczeń powinno być przede wszystkim uniemożliwienie nieprzyjacielowi przenikania poprzez luki i skrzydła w głąb ugrupowania obronnego. Pod osłoną ubezpieczeń można dokonywać pewnych przegrupowań w pobliżu linii styczności. System ubezpieczeń przedniego skraju szczególnie na skrzydłach i lukach uzupełnia system obrony wiążąc poszczególne elementy. W warunkach nocy ubezpieczenie winno być organizowane przez wszystkie elementy ugrupowania bojowego zarówno przed przednim skrajem jak i w głębi obrony. Przeciwdziałanie bierne grupom przenikającym w głąb własnego ugrupowania należałoby uzupełnić czynnym działaniem wydzielonych specjalnie małych odwodów przeznaczonych do zwalczania grup dywersyjno-rozpoznawczych.

3. Maskowanie.

Noc stwarza dogodne warunki do maskowania wszystkich przedsięwzięć przed środkami rozpoznania opartymi na obserwacji wzrokowej wyłączając urządzenia noktowizyjne. Maskowanie w nocy ściśle należy łączyć z zabiegami dezinformacyjnymi. Warunki nocy pozwalają na stosowanie w dużej skali makiet, rozbudowę pozornych rejonów rozmieszczenia wojsk i sprzętu bojowego, a nawet zapozorować przedni skraj obrony, co jest rzeczą niemal niemożliwą w dzień. Dezinformować można przeciwnika efektami dźwiękowymi, które w warunkach nocnych szczególnie mylą przeciwnika.

W dziedzinie maskowania przed rozpoznaniem wzrokowym środkami "klasycznymi" jednym z zabiegów dodatkowych będzie unikanie terenu w którym za broniącym znajdują się przedmioty, które mogą być wykorzystane do oświetlenia terenu przez przeciwnika. Dlatego wykorzystywanie cech maskowniczych terenu w nocy należy rozpatrywać w innych aspektach niż w dzień. Specyficzne jest dla nocy maskowanie świetlne /pełne zaciemnienie/ na całą głębokość ugrupowania. Należy zwrócić uwagę na maskowanie własnych środków noktowizyjnych. Źródła promieniowania fal podczerwonych na zasadzie których pracują środki noktowizyjne są łatwo wykrywalne przez proste przyrządy obserwacyjne; dlatego ich praca powinna być ograniczona a użycie przemyślane. W mniejszym stopniu dotyczy to urządzeń noktowizyjnych pojazdów

poruszających się w głębi ugrupowania.

Kolejnym specyficznym przedsięwzięciem maskowania w nocy jest maskowanie głosowe. Osiąga się je przez przestrzeganie ciszy. Przedsięwzięcia /przegrupowania/ wywołujące hałas należy z zasady łączyć z zabiegami dezinformacyjnymi, aby nie dopuścić do zorientowania się przeciwnika w ich znaczeniu.

Mimo pozornie nasuwającego się stwierdzenia, że maskowanie w nocy ma mniejsze znaczenie - przyjąć należy, że maskowanie w warunkach nocy wymaga dodatkowych przedsięwzięć i jego znaczenie jest niemniejsze niż w dzień. Prace maskownicze z wyjątkiem bardziej skomplikowanych wykonywać będą pododdziały własnymi siłami. Jednakże całość przedsięwzięć maskowniczych i dezinformacyjnych powinna być szczegółowo opracowana i koordynowana przez sztab pułku.

4. Obrona przed bronią masowego rażenia.

Użycie broni jądrowej w nocy może przebiegać według zasad ogólnie przyjętych. Niemniej jednak istnieją przesłanki, na podstawie których można sądzić, że uderzenia jądrowe nocą będą stosowane rzadko. Przede wszystkim utrudnione jest wykrycie na czas obiektów uderzeń /szczególnie ruchomych/; trudniejsze będzie dla przeciwnika wykorzystanie skutków uderzeń jądrowych; wybuchy bowiem w równym stopniu będą oślepić obie walczące strony. Utrudnione jest określenie współrzędnych punktów zerowych, co za tym idzie określenie skutków. Po wybuchu jądrowym tworzą się długotrwałe opady pyłu i dymu co ogranicza użycie przyrządów noktowizyjnych i obniża skuteczność środków sztucznego oświetlenia. Powstanie zniszczeń może znacznie obniżyć tempo natarcia przeciwnika. Jeżeli użycie broni jądrowej będzie ograniczone - to użycie broni chemicznej odbywać się będzie na ogół według ogólnych zasad.

Powtarzają się oczywiście trudności z określeniem celu oraz zmienione warunki meteorologiczne. Szczególnej uwagi w nocy wymaga rozpoznanie skażeń. Jeśli w dzień uderzenia bronią chemiczną wykonywane będą niemal zawsze na wojsko, to nocą wskutek trudności nieprzyjaciela z określeniem celu oraz własnymi zabiegami w zakresie maskowania i dezinformacji - często rejony skażone mogą występować nieoczekiwanie w terenie nieobsadzonym przez wojska. Skażenia mogą wystąpić poza rejonami rozmieszczenia wojsk. Dlatego najbardziej celowe jest stworzenie z plutonu rozpoznania skażeń

patroli, natomiast posterunki obserwacji skażeń organizować siłami innych rodzajów wojsk.

5. Obrona przeciwlotnicza.

Nieulega wątpliwości, że działalność lotnictwa nieprzyjaciela w nocy będzie mniej intensywne. OPL należy organizować na ogólnych zasadach. Cechą specyficzną będzie zwiększone niebezpieczeństwo ostrzelania własnych samolotów i śmigłowców szczególnie bronią piechoty. Dodatkowo należy dokładniej stosować narzucone przez sztab nadrzędny sygnały określające położenie wojsk własnych, gdyż niebezpieczeństwo uderzenia własnego lotnictwa na ugrupowanie pułku się zwiększa.

6. Zabezpieczenie inżynieryjne.

W kwestii zabezpieczenia inżynieryjnego trudności wstąpią przede wszystkim w przygotowaniu i utrzymaniu dróg. Organizując inżynieryjną rozbudowę rejonów rozmieszczenia wojsk i związane z tym maskowanie należy zwrócić uwagę, że walka nocna przerodzi się w walkę dzienną. Dlatego system rozbudowy inżynieryjnej mimo pewnych trudności musi zapewniać szczególnie w rejonach obrony batalionów I rzutu ukrycie i dobre prowadzenie ognia zarówno w nocy jak i w dzień. Tym samym wymogom musi odpowiadać maskowanie wojsk.

7. Zabezpieczenie tyłowe.

a/ Zabezpieczenie materiałowe - dodatkowo obejmie zaopatrzenie pododdziałów w artyleryjskie pociski i miny oświetlające; pododdziały piechoty w naboje oświetlające, pociski smugowe i świetlne. Zachodzi konieczność zwiększonego zaopatrzenia pododdziałów w sprzęt saperski. Na czas działań nocnych należy przewidzieć zaopatrzenie wojsk w specyfiki umożliwiające zmniejszenie zmęczenia i senności w nocy. Będzie to kawa, herbata, alkohol.

b/ Zabezpieczenie medyczne - organizowane będzie na ogólnych zasadach. Dodatkowo należy wziąć pod uwagę, że w wyniku uderzeń jądrowych nastąpi masowe porażenie oczu - czasowe lub całkowita utrata wzroku. Wymagać będzie dodatkowych zabiegów. W nocy wzrasta rola samopomocy koleżeńskiej, czas po którym ranni znajdą się na punkcie pomocy medycznej się zwiększy.

Straty jak wykazują doświadczenia II wojny w nocy będą mniejsze.

c/ Zabezpieczenie techniczne. Cechą charakterystyczną będzie podciągnięcie środków naprawczych w szeregu wypadków do uszkodzonego sprzętu. Wykorzystując ciemności będzie można dokonywać napraw w pobliżu przedniego skraju, na stanowiskach ogniowych.

8. Zabezpieczenie przeciwpożarowe.

Mimo, że "Regulamin Walki" nie wymienia w elementach zabezpieczenia działań bojowych obrony ppoż - oddzielnie na czas walki nocą problem ten wymaga odrębnego potraktowania. Pożary w głębi ugrupowania obronnego będą w poważny sposób komplikować prowadzenie walki przez pułk. Pożary wzniecane przez przeciwnika stanowią dla niego punkty orientacyjne /dozory/ i stanowią jeden z elementów planu natarcia. Dlatego sprawna ich likwidacja stanowi ważny czynnik w prowadzeniu działań obronnych. Koniecznością wobec tego jest zorganizowanie odwodu ppoż. Najbardziej do tego celu nadawałyby się pododdziały inżynieryjne. Jednakże ze względu na szczupłość kompanii saperów pułku najbardziej odpowiednie jest organizowanie OPpoż na bazie ksap z piechotą. OPpoż należy wyposażyć we wszelki dostępny sprzęt przydatny do gaszenia pożarów.

V. SPECYFICZNE CECHY DOWODZENIA W NOCY.

=====

W warunkach zmieniającej się szybko sytuacji kierowania walką będzie wymagała z konieczności dużej elastyczności dowodzenia i pozostawienia miejsca na samodzielność i inicjatywę niższych dowódców. Nocą jednak samodzielność dowódców pododdziałów powinna być sprowadzona do dość ściśle ograniczonych rozmiarów, ze względu na trudności współdziałania wewnątrz pułku. Reakcja na wytworzone sytuacje powinna być szybsza, gdyż wykonanie poszczególnych rozkazów będzie wymagało więcej czasu. Przedtem należy wziąć pod uwagę, że większość informacji z pododdziałów szczególnie dotyczących przeciwnika będzie poważnie zdeformowana. Dowodzenie opiera się na stanowisku dowodzenia poza tym powinno się zorganizować 1 - 2 punkty obserwacyjne. Szczególnej uwagi w nocy wymaga przygotowanie 1 - 2 rejonów zapasowych dla SD. Podstawowymi środkami łączności tak jak w dzień będą radiostacje i środki ruchome. Ze względu na fakt, że rozpoznanie radioelektroniczne w nocy będzie szczególnie eksponowanym sposobem rozpoznania należy zwrócić uwagę na ograniczenie pracy środków radiowych - w związku z tym w większym stopniu będą wykorzystywane środki ruchome i przewodowe. Na wypadek zniszczenia stanowiska dowodzenia - dowodzenie pułkiem przejmuje jeden z dowódców batalionów. Organizację stanowiska dowodzenia batalionu przewidzianego do pełnienia roli SD pułku należy zabezpieczyć odpowiednio przedtem w środki i dokumenty łączności oraz w toku walki dodatkowo informować dowódcę wyznaczonego na zastępcę o sytuacji.

VI. ZAGADNIENIE OŚWIETLENIA TERENU.

=====

Zapewnienie oświetlenia obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- zaopatrzenie wojsk w środki noktowizyjne i oświetlające;
- szkolenie wojsk w posługiwaniu się nimi;
- organizację oświetlenia.

Oświetlenie i inne sposoby zwalczania ciemności organizuje się w celu:

- umożliwienie obserwacji elementów ugrupowania, punktów i stanowisk ogniowych nieprzyjaciela;
- ułatwienie dowodzenia i współdziałania;
- oślepienie nieprzyjaciela.

Do oświetlenia terenu i zwalczania ciemności środkami technicznymi wykorzystuje się przyrządy noktowizyjne oraz środki oświetlające. Oprócz tego oświetlenie można organizować stosując na podejściach pożary.

1. Przyrządy noktowizyjne.

Po II wojnie światowej nastąpił szybki rozwój przyrządów noktowizyjnych. We wszystkich armiach obserwuje się masowe ich wprowadzanie na wyposażenie wojsk. Przyrządy noktowizyjne wywierają poważny wpływ na prowadzenie działań w nocy. Ich użycie umożliwia prowadzenie działań w sposób bardziej zbliżony do dziennych. Ogólna zasada działania noktowizorów będących na wyposażeniu pułku polega na tym, że promienie podczerwone wysyłane przez reflektor po odbiciu się od celu obserwacji wracają od lunety elektrooptycznej i po przejściu przez obiektyw tworzą poprzez katodę i przekaźnik obrazu, obraz widzialny, obserwowany na ekranie poprzez okular lunety. Obok czynnych występują przyrządy noktowizyjne bierne służące do określania kierunku wysyłania promieni podczerwonych przez obiekty wydzielające energię cieplną.

Na wyposażeniu pułku obecnie znajdują się następujące czynne przyrządy noktowizyjne :

- noktowizor TWN-1 będący na wyposażeniu mechanika-kierowcy przeznaczony do prowadzenia pojazdów; zasięg widzialności 65 m;

- noktowizor FWN-57 będący na wyposażeniu pojazdów mechanicznych o zasięgu nie mniej niż 100 m;

- noktowizor NSP-2 do pistoletów maszynowych, granatników ppanc, rkm, o zasięgu obserwacji do 200;

- noktowizor PPN-2 do ciężkich karabinów maszynowych i dział b.o, zasięg 350 m;

- celownik nocny typu APN-2 do 85 mm armat ppanc, zasięg 800 m;

- ponadto dowódca czołgu posiada noktowizor umożliwiający obserwację do 800 m;

- noktowizor działonowego czołgu sprzężony z urządzeniem celowniczym po wykryciu celu może wąską wiązką promieni podczerwonych oświetlić cel na odległość 1200-1500 m.

Obserwacja przy wykorzystaniu noktowizorów jest możliwa bez zakłóceń jedynie przy "czystym powietrzu". Zamglenia, opady śniegu lub deszczu komplikują lub wręcz uniemożliwiają użycie środków noktowizyjnych. Ponadto należy wziąć pod uwagę fakt, że źródła promieniowania podczerwieni będą łatwo wykrywalne przez przeciwnika. Dlatego należy w tej dziedzinie ściśle przestrzegać maskowania.

2. Środki oświetlające.

Rola środków oświetlających po wprowadzeniu noktowizorów nieco się zmniejszyła. Środki oświetlające uzupełniają przyrządy noktowizyjne przedłużając ich zasięg obserwacji. Umożliwiają prowadzenie ognia także przez te środki które nie posiadają środków noktowizyjnych. Środki oświetlające umożliwiają prowadzenie obserwacji w znacznie szerszym pasie.

Ze środków będących w dyspozycji pułku można wyodrębnić trzy grupy:

a/ Rakiety oświetlające /26 m/m/ znajdujące się na wyposażeniu pododdziału. Ze względu na mały promień działania i krótki czas świecenia wykorzystuje się je do oświetlenia obiektów znajdujących się w bezpośredniej styczności w odległości do 150 - 200 m.

b/ Artyleryjskie pociski i miny oświetlające. Ich czas świecenia i promień naświetlania są większe. Wykorzystuje się je do oświetlenia terenu dla potrzeb piechoty, czołgów oraz kierowania ogniem artylerii. Można je wykorzystać do wzniesienia pożarów i stawiania dozorów świetlnych.

c/ Miny pozycyjne. Stawiać je można przed przednim skrajem, w lukach, na skrzydłach i w głębi. Umożliwiają one poprzez swoje działanie oświetlenie przeciwnika, który się na nie natknął.

d/ Reflektory. Użycie ich będzie zjawiskiem bardzo rzadkim, gdyż bardzo łatwo można je wykryć i zniszczyć. W pewnych warunkach na krótki czas ich użycie jest możliwe.

Ponadto /raczej rzadko/ do oświetlenia terenu mogą być przez przełożonego użyte przed frontem pułku lotnicze bomby oświetlające.

Dane środków oświetlających.

Dane Środki	Czas świecenia	Promień naświetlania	Wysokość z której rozp. naświetlanie
26 mm rakietka	18-20sek	100 m	100 m
82 mm mina moździerz.	50-55sek	250 m	400 m
120 mm mina moździerz.	60 sek	400 m	400 m
122 mm pocisk hb	20 sek	400 m	400 m
bomba lotn. PAB-100-75	6 min	1500 m	2200 m

System oświetlania środkami oświetlającymi i przyrządami noktowizyjnymi należy uzupełnić wzniesając na przedpolu pożary. Do zapalenia przedmiotów łatwopalnych mogą być użyte artyleryjskie pociski i miny oświetlające, naboje zapalające piechoty oraz specjalne dywersyjne grupy wyposażone odpowiednio w środki zapalające.

Plan oświetlenia powinien być drobiazgowo opracowany przez sztab pułku. Nie można dopuścić do dowolnego sposobu oświetlania

terenu przez podwładnych. Plan oświetlenia jednolity dla całego pułku zabezpieczać może skuteczne maskowanie i dezinformację przeciwnika.

Wymagana przy tym jest jak zaznaczyłem wysoka dyscyplina oświetlenia.

VII. PROWADZENIE OBRONY.

=====

Specyfika prowadzenia obrony w nocy polega na tym, że pododdziały muszą być w stałej gotowości do odparcia ataku przeciwnika.

Poza tym nocą nie można dopuścić do głębszych włamań. Utrata rejonu obrony przez kompanie I rzutu batalionu może grozić katastrofalnymi skutkami. Wdarcie się nieprzyjaciela w głąb ugrupowania, wyjście na tyły może spowodować zamieszanie i dezorganizację w szeregach pułku, które mogą być wręcz niemożliwe przy panice do opanowania przez dowódcę i sztab. Dlatego w prowadzeniu walki obronnej należy czynić wszystko co możliwe aby do tej sytuacji nie dopuścić.

1. Opanowanie i umocnienie dogodnej do obrony rubieży/rejonu/

Opanowany rejon może być wygodny lub niewygodny do obrony. O specyficie oceny terenu była mowa w rozdziale III. Poprawa położenia w nocy szczególnie w przypadku konieczności wyjścia na rubież będącą w rękach przeciwnika będzie wymagało szeregu zabiegów i zaangażowania poważnych ilości sił i środków. Dlatego takich przypadków należy unikać. Znacznie wygodniejszym i prostszym rozwiązaniem jest wycofanie części sił do tyłu; natomiast na rubieży już opanowanej zorganizowanie pozycji przedniej. Manewr ten wymaga głęboko przemyślanego maskowania. Jeżeli w dzień pułk przechodzi do obrony w takim ugrupowaniu w jakim nacierał, to nocą można sobie pozwolić na szybkie przegrupowanie.

2. Odparcie nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony.

W warunkach nocy zasada niedopuszczenia nieprzyjaciela do włamania w głąb obrony nabiera szczególnej wagi. Aby zapewnić pododdziałom przedniego skraju możliwość jego utrzymania należy

uruchomić uprzednio na moment ataku zaplanowany system oświetlenia, szczególnie wzniecać pożary za nacierającym aby stworzyć najdogodniejsze warunki obserwacji.

Należy uchwycić moment rozpoczęcia natarcia, które może rozpocząć się bez ogniowego przygotowania natarcia. Z rozpoczęciem natarcia otwierają ogień wszystkie środki ogniowe. Jeżeli w dzień decydujące znaczenie ma załamanie natarcia czołgów, to w nocy załamanie ataku piechoty ma niemniejsze znaczenie.

Po odparciu ataku należy dokonać pewnych przegrupowań, artyleria obowiązkowo powinna zmienić stanowiska ogniowe.

3. Walka z nieprzyjacielem, który wdarł się w głąb obrony.

Pododdziały, które znalazły się na tyłach nieprzyjaciela w wyniku włamania powinny trwale utrzymywać swoje punkty oporu. Uporczywa obrona tych rejonów stwarza poważne komplikacje w prowadzeniu natarcia przez przeciwnika. Charakterystyczne dla nocy będą wczesne kontrataki. Nawet na nieprzyjaciela, który wdarł się stosunkowo płytko w rejon obrony batalionu, dowódca batalionu winien decydować się kontratakować. Zatrzymanie natarcia, odrzucenie nieprzyjaciela z zajmowanej rubieży w powiązaniu ze specyfiką nocy może spowodować całkowite załamanie natarcia. W wypadku włamania się czołgów OPpanc należy rozwijać bliżej przedniego skraju niż za dnia. Drugim rzutem pułku kontratakować należy wcześniej niż dniem. Kontratak wymaga dokładnego przygotowania i wszechstronnego zabezpieczenia. Powinien być prowadzony w sposób zdecydowany nie zważając czasami na stosunek sił. Zdecydowanymi, częstymi kontratakami na małej głębokości można wydrzeć przeciwnikowi inicjatywę, zaskakiwać go i skutecznie dezorganizować jego natarcie. Obsadzenie wojskami kolejnej rubieży daje znacznie mniej korzyści.

Z A K O Ń C Z E N I E

=====

Problematyce obrony poświęca ostatnio się stosunkowo mało uwagi. Problemom związanym z organizacją i prowadzeniem obrony w nocy całkiem mało. Należy stwierdzić, że niesłusznie. Działania bojowe w myśl regulaminu prowadzi się w dzień i w nocy. Szczególnie nocą wojska będą przechodzić do obrony. Prowadzenie obrony będzie bardzo trudne. Nocą trudno jest wybrać rubieże obronne, wyznaczyć stanowiska ogniowe, zorganizować system ognia oraz dowodzenia. Szczególne trudności wystąpią w organizacji i realizacji współdziałania. Z jednej strony wymaga w dziedzinie organizacji działań i ich zabezpieczenia bojowego szeregu skomplikowanych i drobiazgowo opracowanych przedsięwzięć, z drugiej strony należy dążyć do maksymalnej prostoty wszystkich decyzji. Dodatkowe przedsięwzięcia wymagają dodatkowych sił i środków.

Ogromną rolę w działaniach nocnych spełnia czynnik moralny, jest on kluczem do realizacji planu walki w nocy.

W zakończeniu pragnę zauważyć, że problem szkolenia wojsk w działaniach nocnych; rozwinięcie teorii i praktyki w tej dziedzinie jest sprawą, której warto poświęcić więcej uwagi.

=====

L I T E R A T U R A

=====

1. Przegląd Informacyjny 1/57 - "Walka w nocy"
2. Przegląd Informacyjny 8/60 - "Walka w nocy"
3. Przegląd Informacyjny 11/59 - "Walka w nocy"
4. Wojennaja Myśl 9/56 - Płk I. PROCHOROW
Płk D. MILUTENKOW
"Działania bojowe w nocy"
5. ppłk dr H. DYNIEWICZ - "Działania nocne na
szczeblach taktycznych"
/Skrypt ASG/

Wykonano w 4 egz.

Egz. Nr 1-4 Kanc. Tajna
Wyk. por. Balcerowicz
Nr ks. 02666/WW